

ALAJÄRVI KUREJOKI HEIKINKANGAS RASI

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 1947–1948

Ville Luho

Keräys Alajärven kurgjoen Heikinankaan Rasin
 ns. kvartsiainipaikan kaivauk-
 sista 2.8.-8.8.1947 ja 6.6.-17.6.1948.

Keräyksen liittyvät löydöt n:o 11
 11771:1-199 ja 11895:1-172 koki 3 karttaa

Etelä-Pohjanmaan maaluontalon myöntämissä varoilla suoritti allekirjoittanut kaivauksia Alajärven kurgjoen Heikinankaalla, ns. Rasin ylempällä kivikantisella ainiapaikalla kesällä 1947 (jolloin yhtiö T. Riska toimi apulaisena) ja kesällä 1948.

Kaivauspaikka sijaitsee Alajärven pitäjän kurgjoenkylän Heikin-
 kankaalla, jota on myös nimetty Rasinmäeksi (Tarkemmin sanottuna
 Rasinlahti Rasinmäellä on ymmärretty sitä osaa Heikinankaasta, joka
 kuuluu Juntien ja Ahopellon omistukseen), Orkari Juntien (ent. Aleksi
 Junti) maalla, lammaslaaksoa, aini-pakennuksesta satokunta met-
 riä etelään (vt. kartta 1). Täällä tutkittiin kaiken kaikkiaan n. 217 m²:n
 suuruisen alue (vt. kartta 2), joka paalutettiin 1 m²:n suuruisiin
 puitteihin. Rinne paikalla vietti ensin lorahti, sitten jyrkästi itään
 kohti kurgjoen laaksoa (kartalla on joen nimi Viuronjoki), joka on
 entisiä litoronia meren pohjaa (kartta 3). Kohda, miltä kaivaus suori-
 tettiin, on viljelemätöntä hiikkakangasta, sen pinta on kivekköistä,
 parvittain kaivausalueen länsireunalla ja siitä ylöspäin, mutta mu-
 alla on maaperä jokseenkin kivettömä, hiinosa hiikkaa. Paikalla on
 pieni hiikka-knoppa, josta on ajettu sataa Juntien tarpeeksi.

Humuskerroksen paksuus vaihtelee 2-10 cm, ollen ensin mäkelä-
 ohutta, vain parin sentti-metrin paksuista ja muoin paikoin pikko-pais-
 ta; kunnollista, kiinteätä turvetta ei esiintynyt lainkaan paikalla.

Kulttuurikerros oli väriltään vaalean punertavaa. Sen paksuus
 vaihtelee 2-80 cm, ollen ohuista alueen itäreunalla ja pohjoisosassa.

Kiinteitä (muinaisjään-rodun) paljasti runsaan laisasti: 22 tuki-
 sijaa, joista vain yksi oli kivehkö, kuppamaisen hien (punduisia
 TV:13-12 -olehtim kodan kerti-päikeilla); toiset olivat kivettömiä puotio-
 paikkaja - näistä jollkut yhden tai parin kiven vieressä (vt. kartta 2). Kivet-
 tömät puotio-paikat olivat muodoltaan epä-määräisiä, vain pari kolme
 niistä oli enemmän säännöllisiä, pyöreä-ahkijä, joiksi luokiteltiin josta-
 maisia (vt. kartta 2). Punduisia VI - VIII:21-23 oli ikään kuin 3 tuki-sijaa
 päällekkäin (vt. kartta 2). Hiikka niistä oli tiilipumasta, hiili- ja notsi-pitvästä

Mainittu makuukodan lämmönlähde oli tehty pienistä pyörin koloista ja sitä pienemmistä pyöräakkeista, silta pintaisista (narsenikivistä, se oli hajonut, mutta on selvästi ollut alunperin pieni, matala ja pyöreä kuoppalinen. - Selviä paalun rijoja, hiiltyneitä paalujen tyviä tavattiin kolme: yksi puidussa IV:15, yksi puidussa VI:14 ja yksi puidussa VI:12 - ne ovat ilmeisesti kuuluneet kaikki samaan kotaan, jota on käytetty makuukotana ja jonka keskellä on ollut mainittu kivetty siinä. Kuten löydösten luovutuksesta ilmenee, on oletettavasti kodan piiri jokuunkin puhtaas löydöksiä (vrt. kartta 2). Piirin sisäpuolelle jäävä kivien muotio paikka ja luvunpesäkö rivit ole ajallisesti samana aikaisia kodan kaunna, vaan joko vanhempia tai nuorempia, joskin arkeologisesti katsottuna ne ovat yhden ikäiset. Tulirijain muureista lukumäärästä ja lähekkäisyydestä päätellen on kyseessä ns. ronski- auni paikka, jonne on palattu useamman kerran säännöllisiin väli- ajoiin. Kodan piiriä ei voinut maan pinnan kiviolosuhteen takia kokonaisuudessaan paljastaa, vaan vähäinen osa siitä jäi kaivaus- alueen ulkopuolelle (vrt. kartta 2). - Merkityksellään epäselviä ovat piinit, pyöreät, 10-15 cm:n läpi, mitaiset tumman ruskeat kivistä, joita tavattiin 31 kpl., joista auni-osa oli ohuita vain pariin senttimetriä vahvuisia, mutta joista yksi ulottui 9 cm syvälle (puita V:8, vrt. kartta 2). - Kiinteillä muinaisjäännösten yhteydessä on mainittava myöskin luvunpesäkö, josta auni-osa yksi puidusta V-VI: a-B tavalla, oli selvästi tarkoitukseksi tehty eikä ateriönnin yhtey- deksi satunnaisesti syntynyt. Sen muodoksi varsinainen kulttuuriker- roksen alapuolelle ulottuva (naahan kaivella kuoppa, joka oli peitetty kivillä (vrt. kartta 2).

Irallisia löytöjä keräsi 363 luottelo numeroa (11771:1-199, 11895:1-164).

poikkeuksellisia muolenkärkiä, kvarttia (joukossa tulmia, epävarmoja ja kappaleita)	49 kpl.
rombi-kuolia (= ikäkuolia, epävarmoja), kvarttia	3 "
puoto-kuolia ja sellaisen kappaleita, kvarttia	2 "
kvartsi-kaapimia (joukossa kirkonkallioita ja kappaleita)	41 "
kvartsi-kuolia, joiden käyttö-tarkoitus epäselvä	2 "
kvartsi-puraimia	2 "
"stikkakallioita" (epävarmoja), kvarttia	5 "
ihonläytymisiä ja sellaisen kappaleita, kvarttia	13 "
ns. "handtagskärnos", kvarttia	2 "
ihonkiviä ja sellaisen kappaleita, kvarttia	2 "
käyttöjälleisiä kvartsi-ihonläytymisiä	1 "
kvartsi-säilöiden kallioita	19 "
mikro lastuja ja -säilyä, kvarttia	4 "

kuvattiin möhkäleitä	5 kpl.
kuvattiin - ihien näisiä	2357 "
halan mihamia	1 "
palaneita luunpiuja	1323 gr.
paakkuumunutta maata	5 näytettä
hiillä	

sädehiiviluisia-ihennäisiä	1 kpl.	} eivät kuulu kvartsiainepaikan varmaiseen kulttuurikerrokseen, työtyivät joiden kerroksista ja ovat peräisin alemmalla terasilla, kirkon kulttuurin aikaisella ainepaikalla.
hiottujen hiivareiden kappaleita	4 "	
hiotta kiviin kappaleita	1 "	

Läydösten levinneisyys selviää kartasta 2.

*

Alajärven kurejoen Heikinankaan k.o. kvartsiainepaikka on sekä arkeologisesti että geologisesti ajoitettu anaylus-titorina-ajan vaihteluun (ks. V. Luho, Alajärven kurejoen Ravin joella teräiset nuolenkärjet, SM 1947-48 sekä M. Jakob, Die Titorinagrenze in der Umgebung von Alajärvi in Süd-Ostbotanien, Bulletin de la Commission géologique de Finlande n:o 144 - Suomen geologisen seuran julkaisuja XXII, H:4 1949).

*

Kivikaudella asuttu alue täällä on laaja käsittäen suurimman osan Heikinankaan itärinneltä, josta ovat seuranneet tilat luokiteltuna pohjoisesta etelään: Kuusi-mäki (= kunnalliskoti): 11676, 11895:168-170. Heikinmäki: 10943. Ravinmäki (Ahopello, Aleksi Junti - Oskari Junti, Santavuori, Mäki-Juntti = Joona Junti): 2215:775, 2442:141, 5274:2, 9590:1-3, 10, 9877:1-4, 9980, 10230:1, 10592:1-2, 10689:1-4, 10708, 11636:1-6, ~~11771:1-199~~, 11773, 11774, ~~11895:1-167~~, 171-172. Frabacka: 11891, 11244:2-5, 11257. Kaunisto; Perkkio; Turpela, Joan Turpela, Tuomi-niemi. - Näiden lisäksi on Heikinkan-kaalta vielä löydöt: 11690, 11691, 11714, 11772. - Kaikki edellä mainitut löydöt ovat alemmalla ainepaikalla ryöhyksellä, siis kirkon kulttuurin ikäisiä.

Myös kurejoen laakson vastakkainen, länten riittävä rinne on ollut kivikaudella asuttu. Sieltäkin on kaksi löytö-ryöhykettä: ylempi ja alempi, jolla lienevät samat ihmiset Heikinankaan löytö-ryöhyksien kanssa. Täällä ovat seuranneet tilat pohjoisesta etelään luokiteltuna: Rantapello, Kurejoen saha, Maamieskoulu (= kelta-s. keltikangas): 4167:3, 11894, Pohjanmaan historiallinen museo 645. Lähleenmäki, Kelola (omist. A. Laivala): 4334:3, 9979:2, 10230:2, 11244:1, 11861, Yli-Joki (= Rinne?) 11893:1-5, Pellola: 11889, Turpela, Mäkelä:

11888, 3791:11, Haapamäki: 11673; Turpele: 11892:1-3; Koskinen, Kaurismaa:
10689:5, 10901; Koskela, Piikimäki, Koskela: 4737:3, Vaasan Realilyseo 3;
Helsingi 9979:1, 9978.

Joulun edellä mainittua Turpeleen maalta ovat seuraavat löydöt:
2215:774, 4737:2, Pohjanmaan historiallinen museo 955.

Edellä esitetyt tilajärjestykset on tehty maanvilj. Alesin laivastan
antamien tietojen mukaan.

Osaista Turpeleen itäpuolella olevaa Turpeen kylää löydettiin nimittäin
Koskenpää.

Helsingissä Toukokuun 4 p:nä 1949

Ville Luho

Liittyy V. Luhoon kaivauskertomukseen 1947-48.

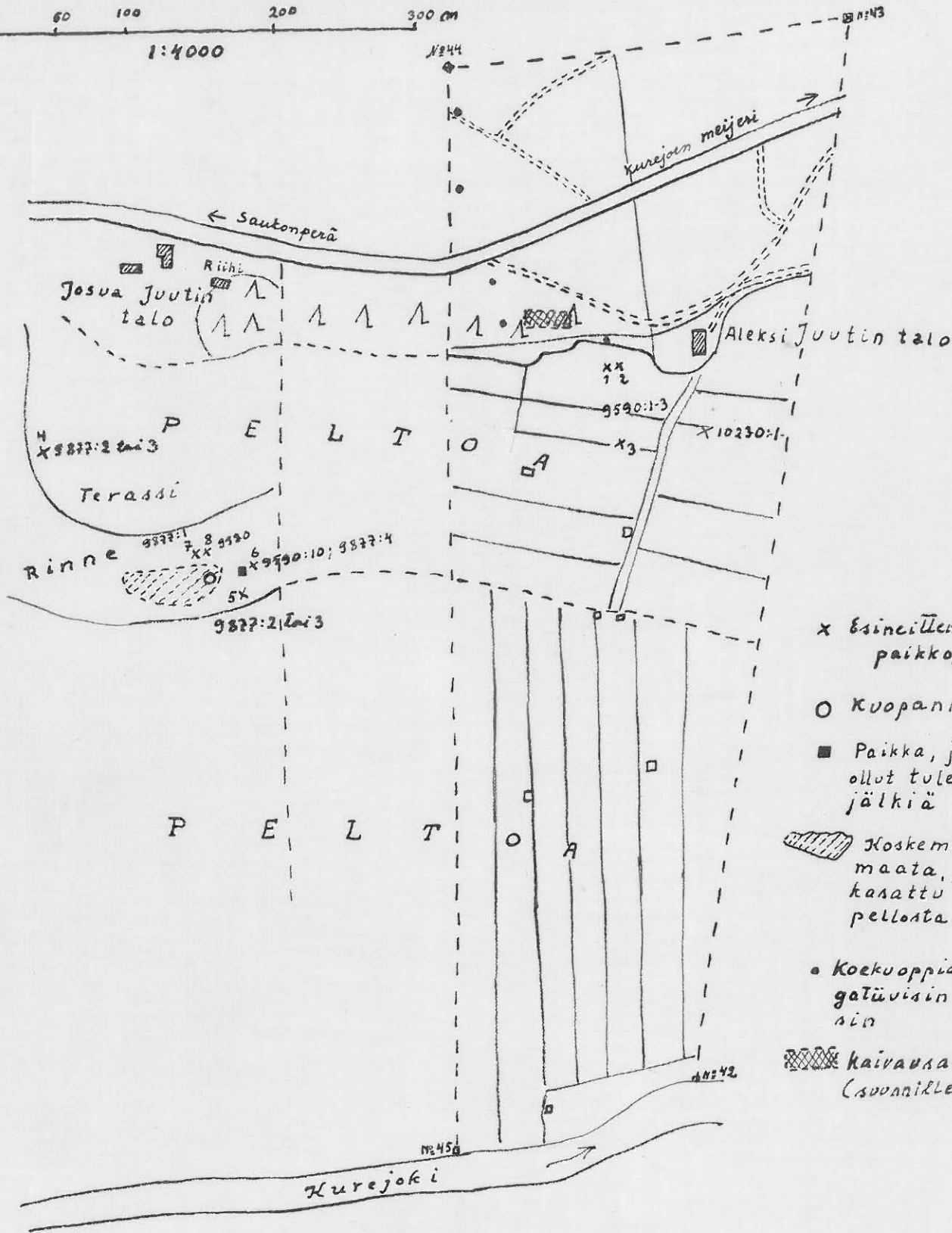
Kartta 1.

Azajärvi, Kurejoki, Heikkinkangas, Rasi

Jäljennös R. Hirsjärven kartasta n:o:lla 1934

Täydennäys n:o 1947 V. Luho kaivaus-
kertomukseen liittyvän kartan
mukaan.

0 50 100 200 300 m
1:4000

- x Esineitten löytöpaikkoja
- o Kuopanne
- Paikka, jossa oli ollut tulenpidon jälkiä
- Koskematon maata, johon kasattu kiviä pellolta.
- Koekuoppia negatiivisin tuloksin
- kaivausalue v. 1947 (suunnilleen).

LUONNOKSIA

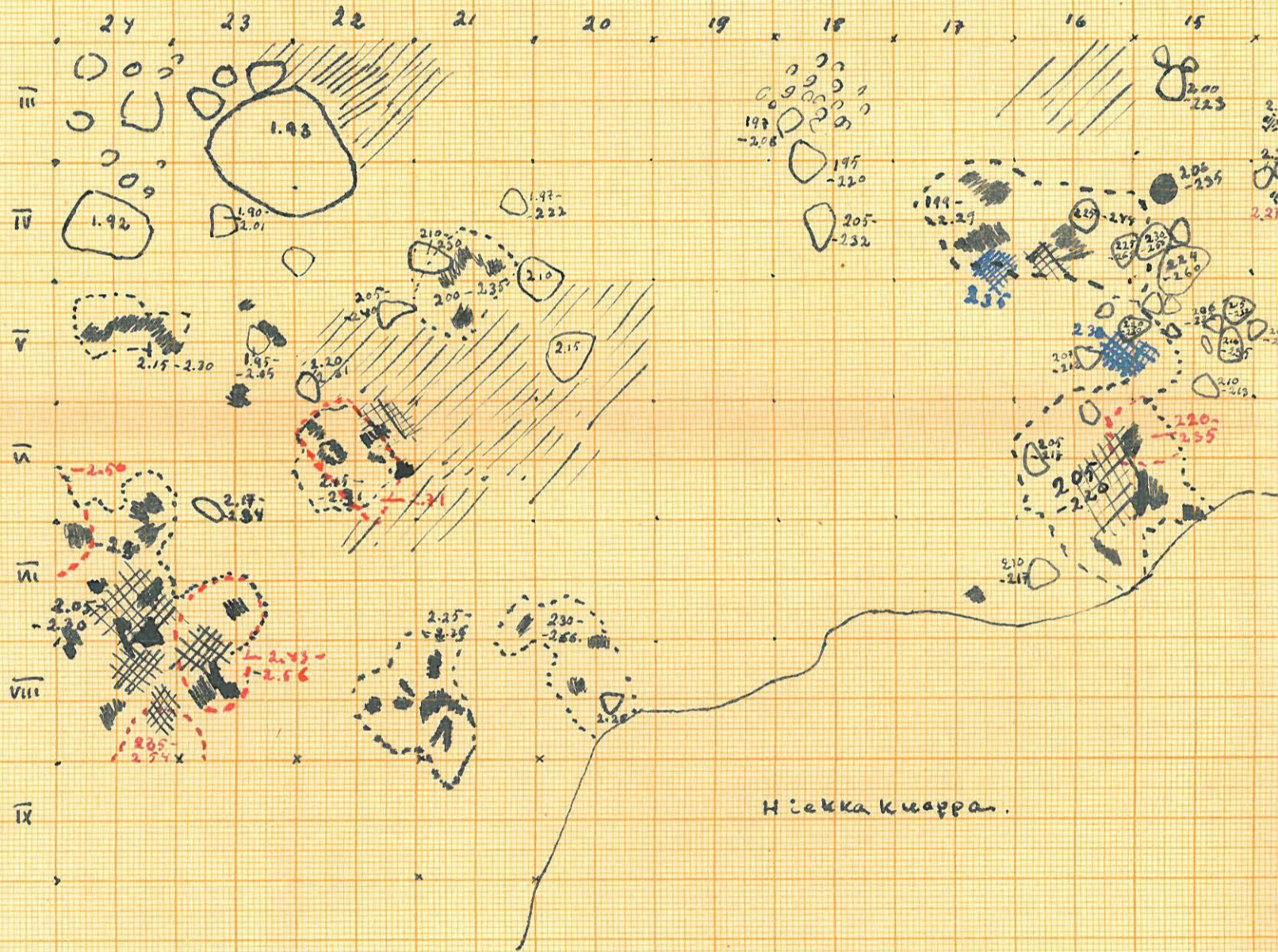
ALAJÄRVI, KUREJOKI HEIKINKANGAS RASI

KAIR. 1947 - 1948 V. LUHO

Kiintopiste 1.26

m.k. 1:50 0 25 50 75 1 2 3 4 5 m

x kp.

ki, Rasi.
Kesä 1947.

- //// ruosteista maata
- ### pun. palamusta maata
- nokea
- ⊗ ruskea läiskä
- paalureikä
- #### Luhta
- #### palamusta kivillä

Kartta 2.

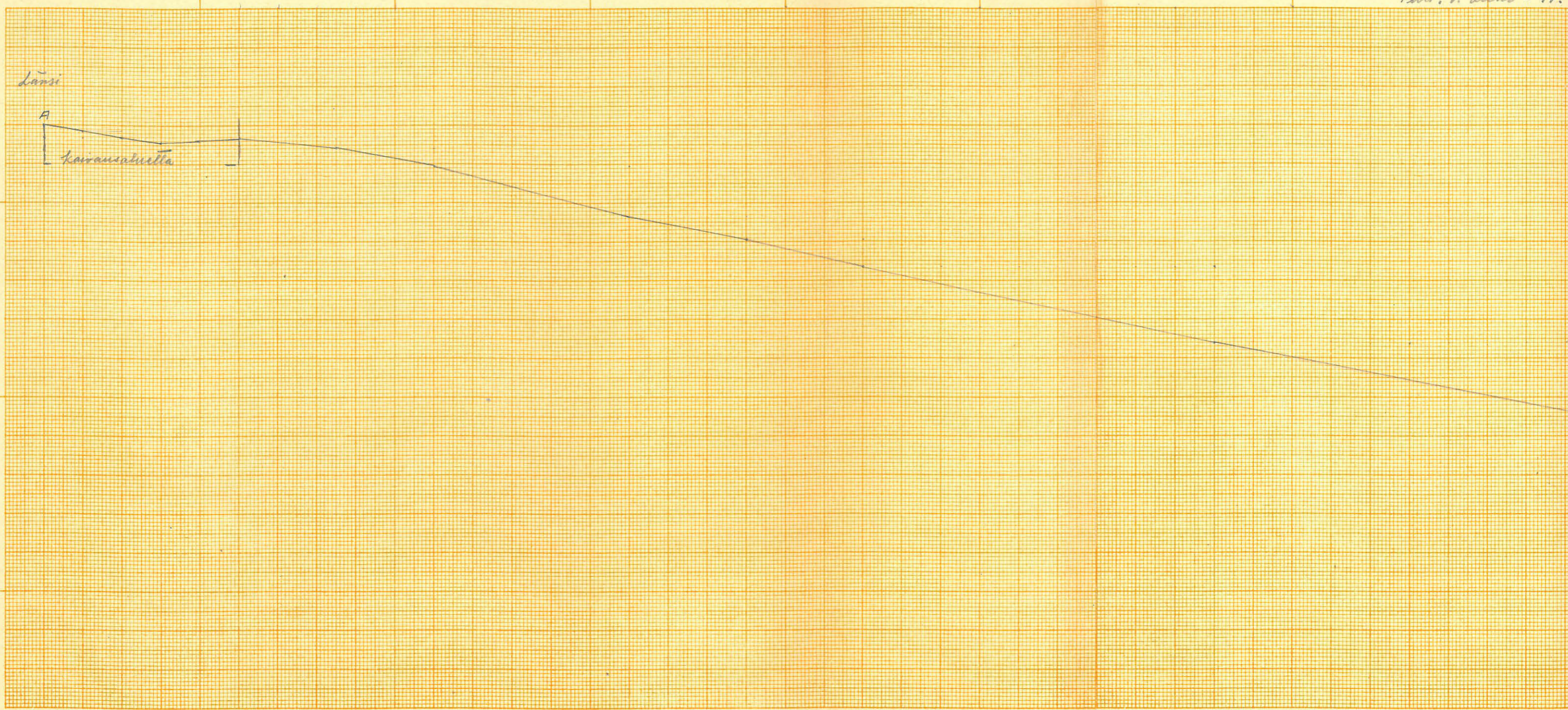
Alajärvi, Kurjoki, Rasi
Pintaprofilili
1:100 Piirt. V. Luho - 47.

A 4. 210 x 297 mm

Länsi

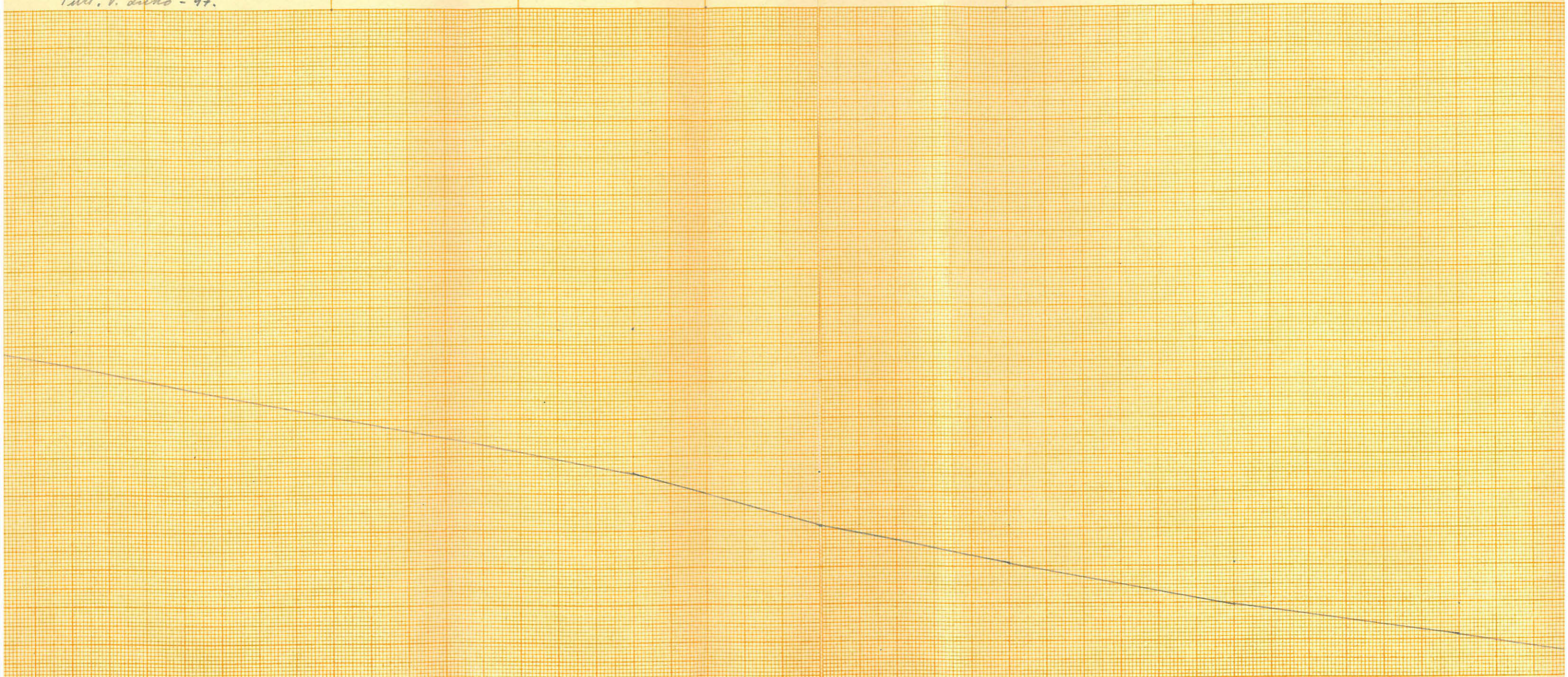
A
kavausalueella

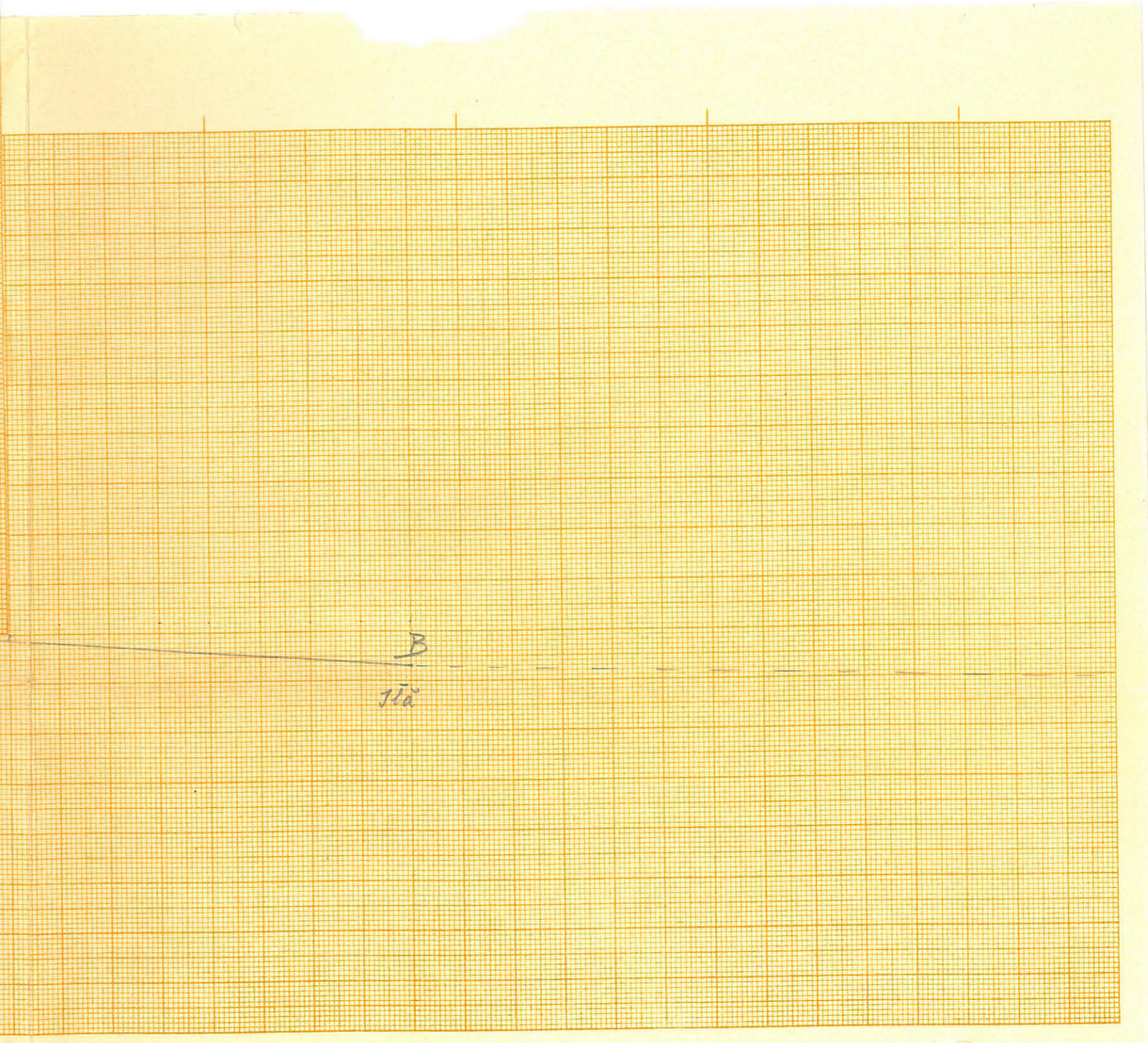
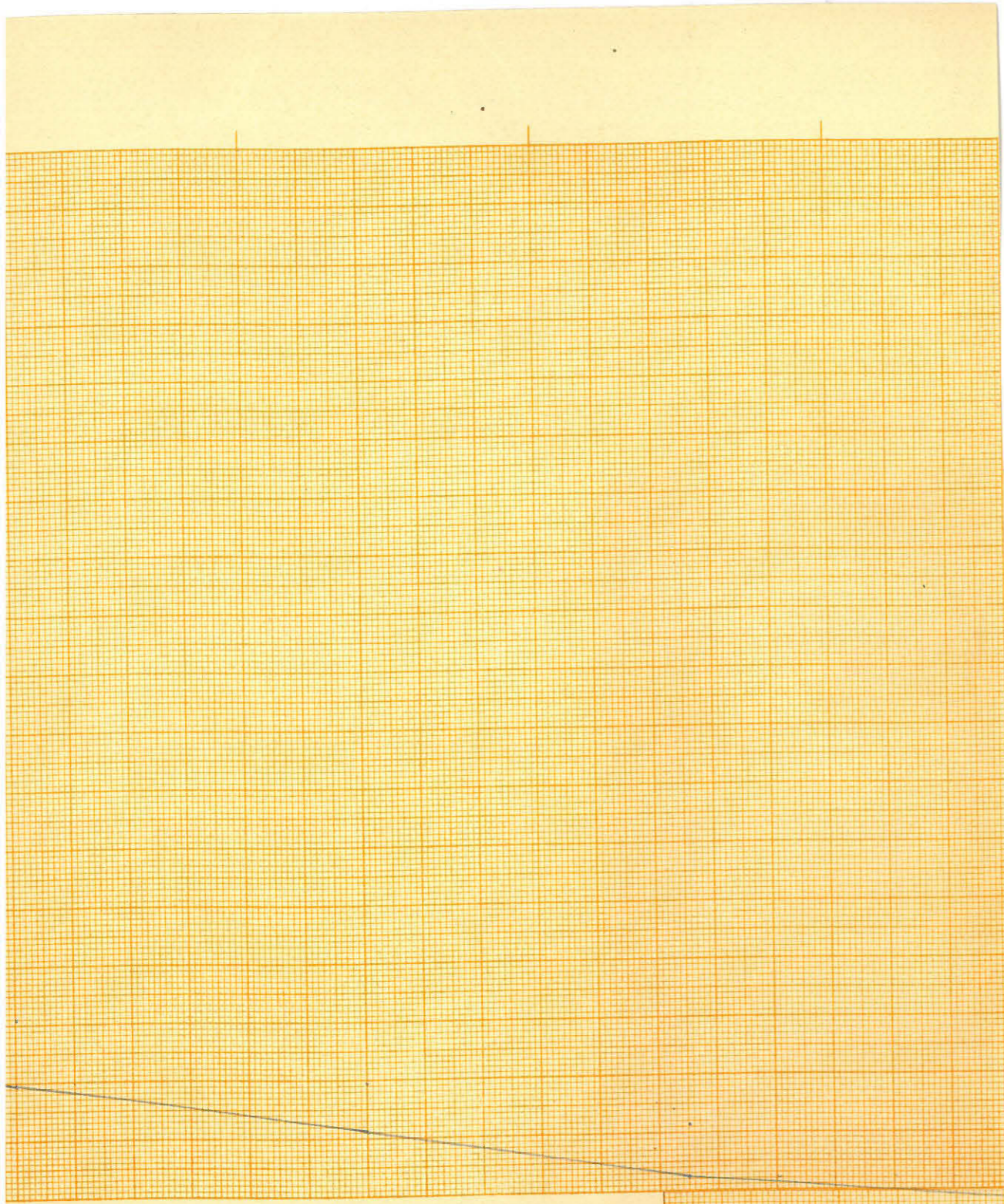
O/Y WUFI A/B No 106

Kurjoki, Rasi
profiili

100 PiiT. V. duho - 47.

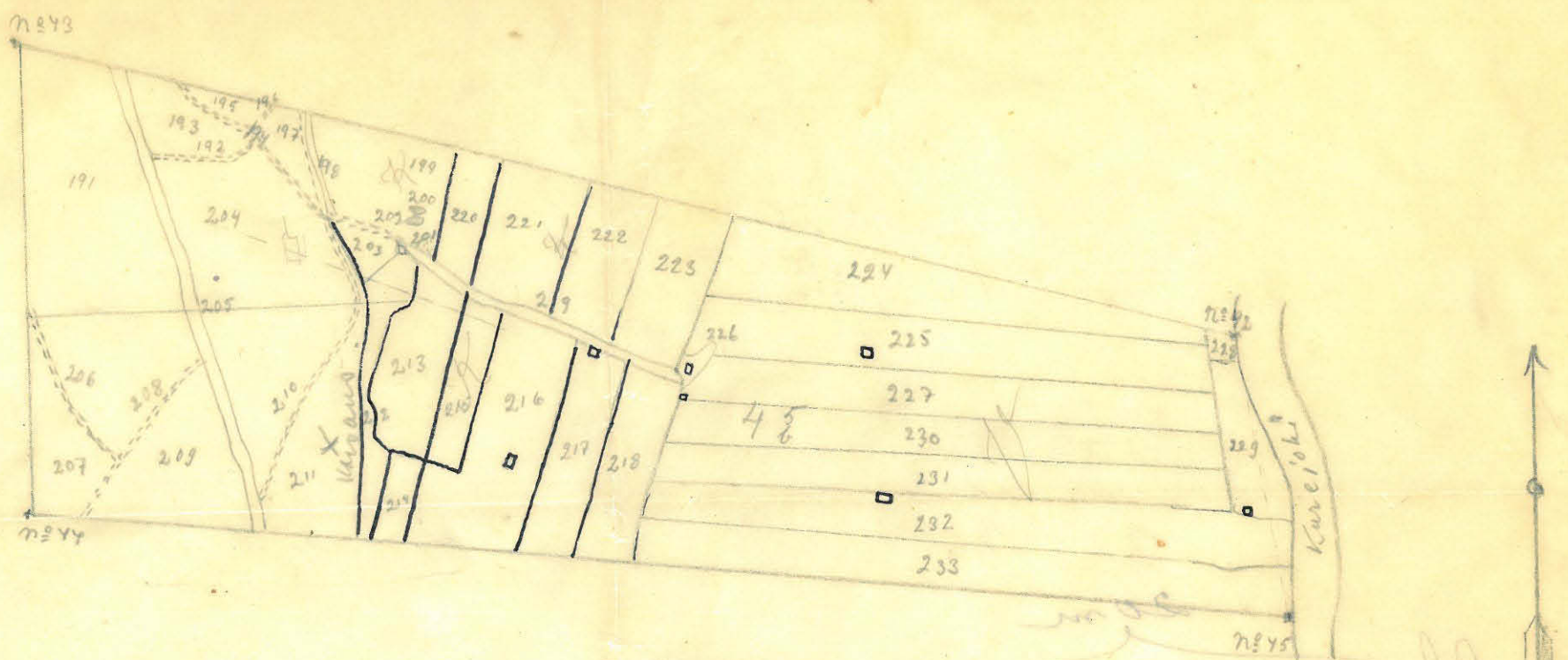
B
11a

OY Wulf A/B No 106

Osa jatjennös! 3.8.1942

T. Reikio

Juntintila, Heikinharukan palsta

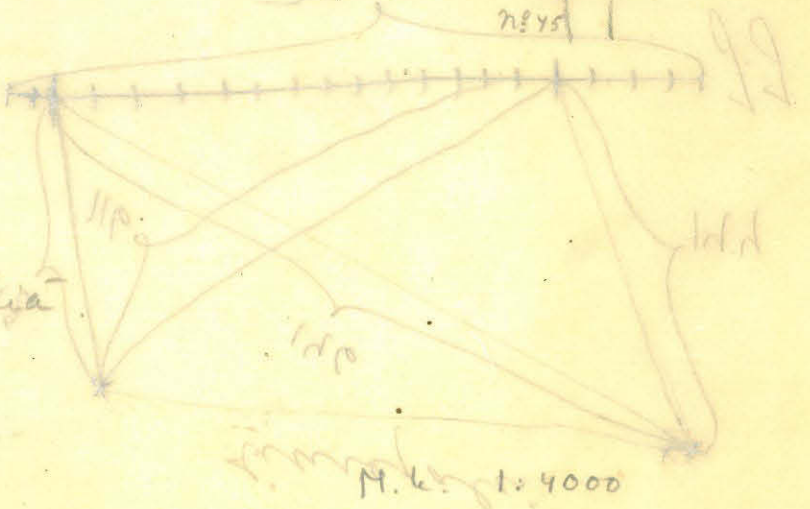

Ote
 Karlla
 laakista tiluksista
 R N: 4⁵ merkityllä 0,1250 Juntintilan perintöosa
 N4 Kurejoen kylässä Alajärven kunnassa.
 Kuortaneen kirkkikunta, Vaasan lääkeä

Otteen rakennettiin Alajärvellä 8 pmi maalisku. 1923

Vuorokirja

J. K. Peltö

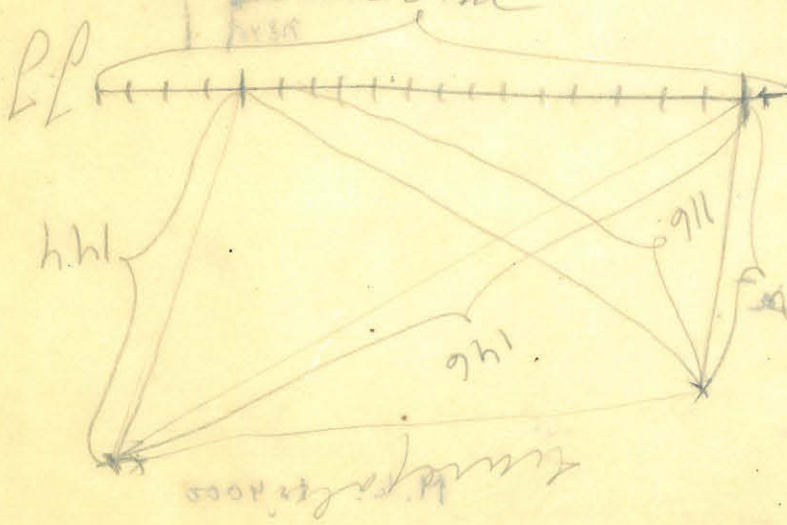
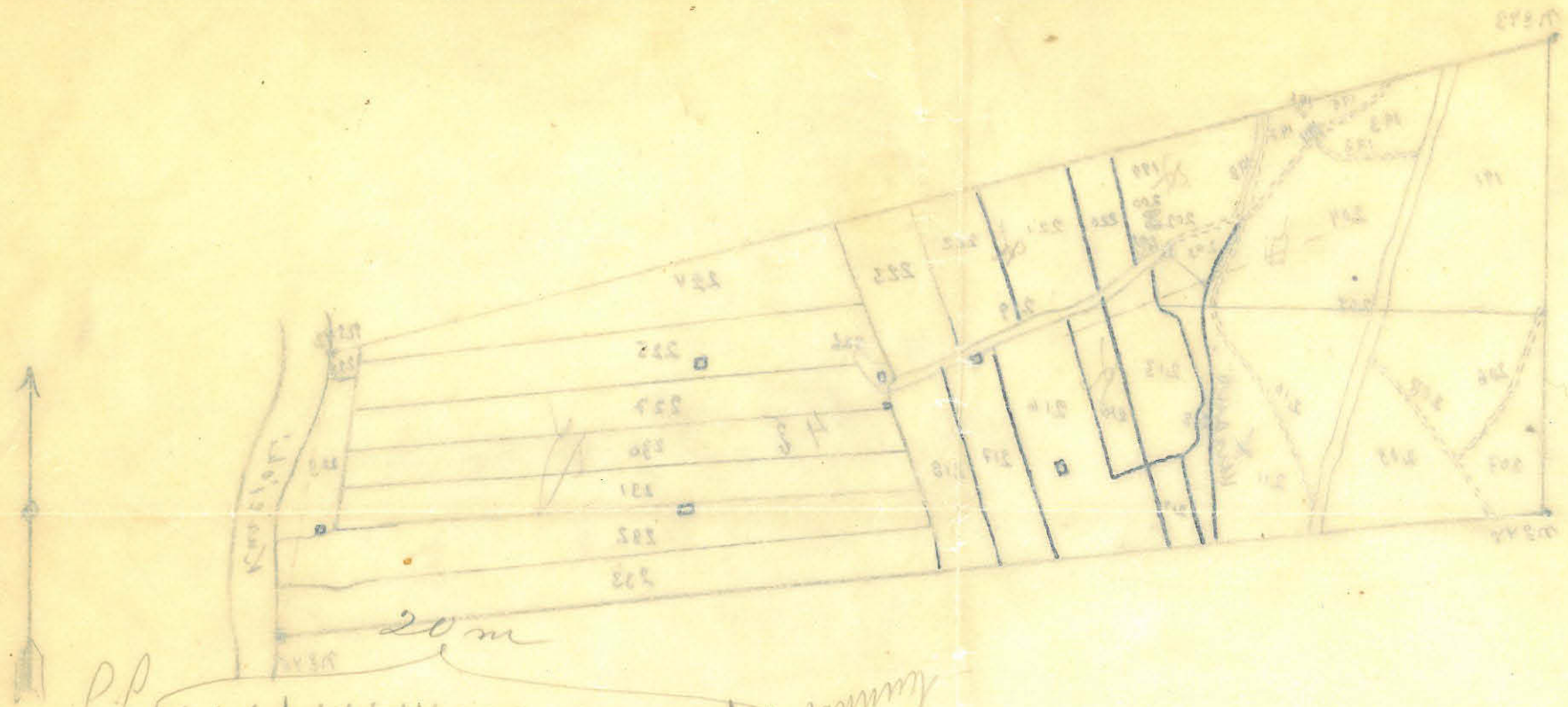

M. k. 1:4000

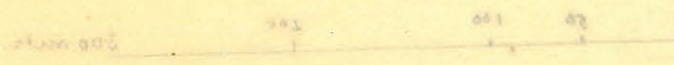
3.8.1945
T. Rinta

Handwritten title or notes at the top of the page.

Handwritten notes and descriptions in Finnish, including the word 'Kuvio' (Diagram) and 'Kuvio' (Diagram). The text describes the layout and measurements of the land parcels shown in the map.

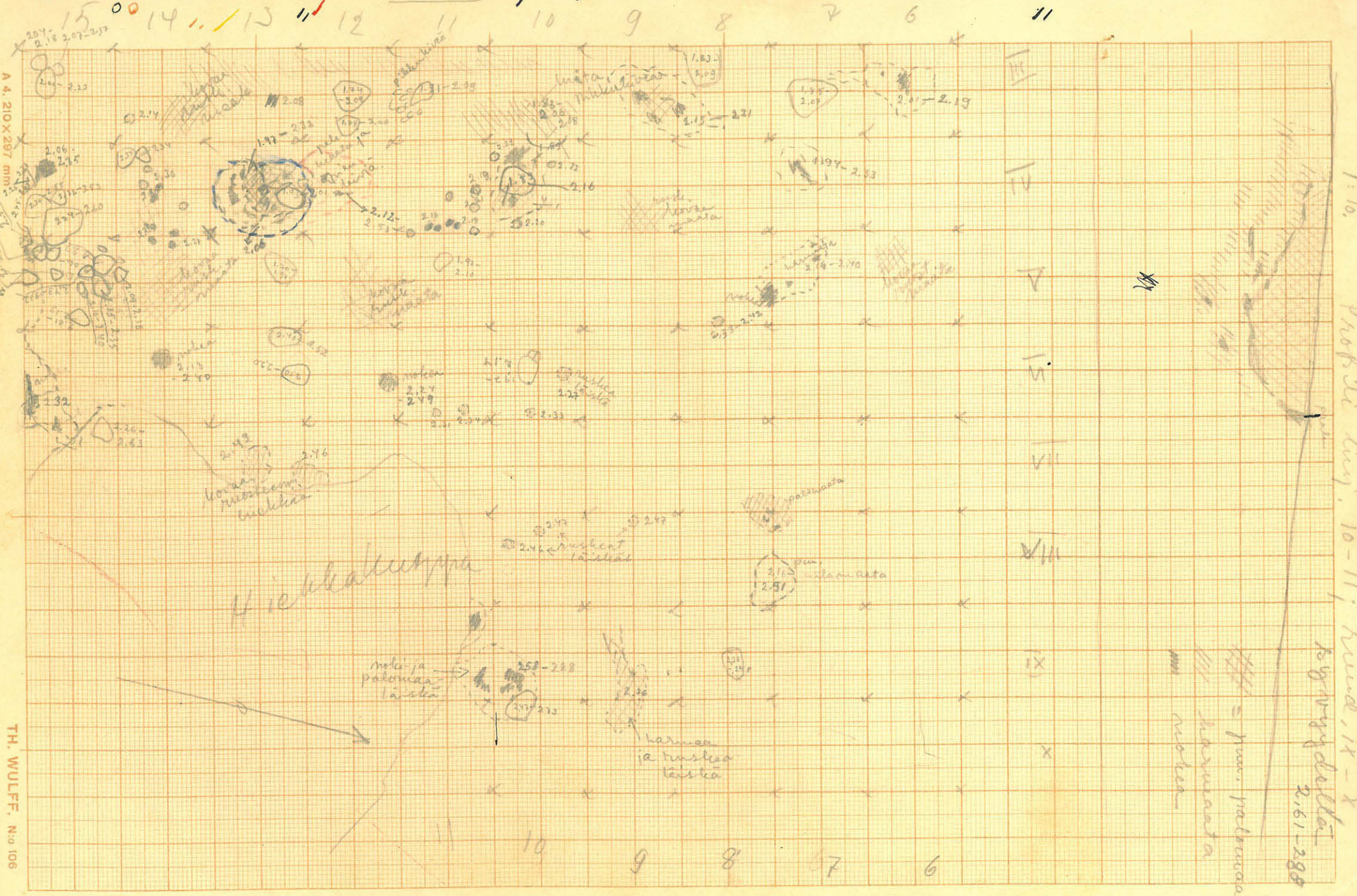
Handwritten notes and descriptions in Finnish, including the word 'Kuvio' (Diagram) and 'Kuvio' (Diagram). The text describes the layout and measurements of the land parcels shown in the map.

(9)

Mk 1:58 Kp 1.26

Plajani Kuviolehti Pasi 1947

Alajanti Kuriolel' Pori

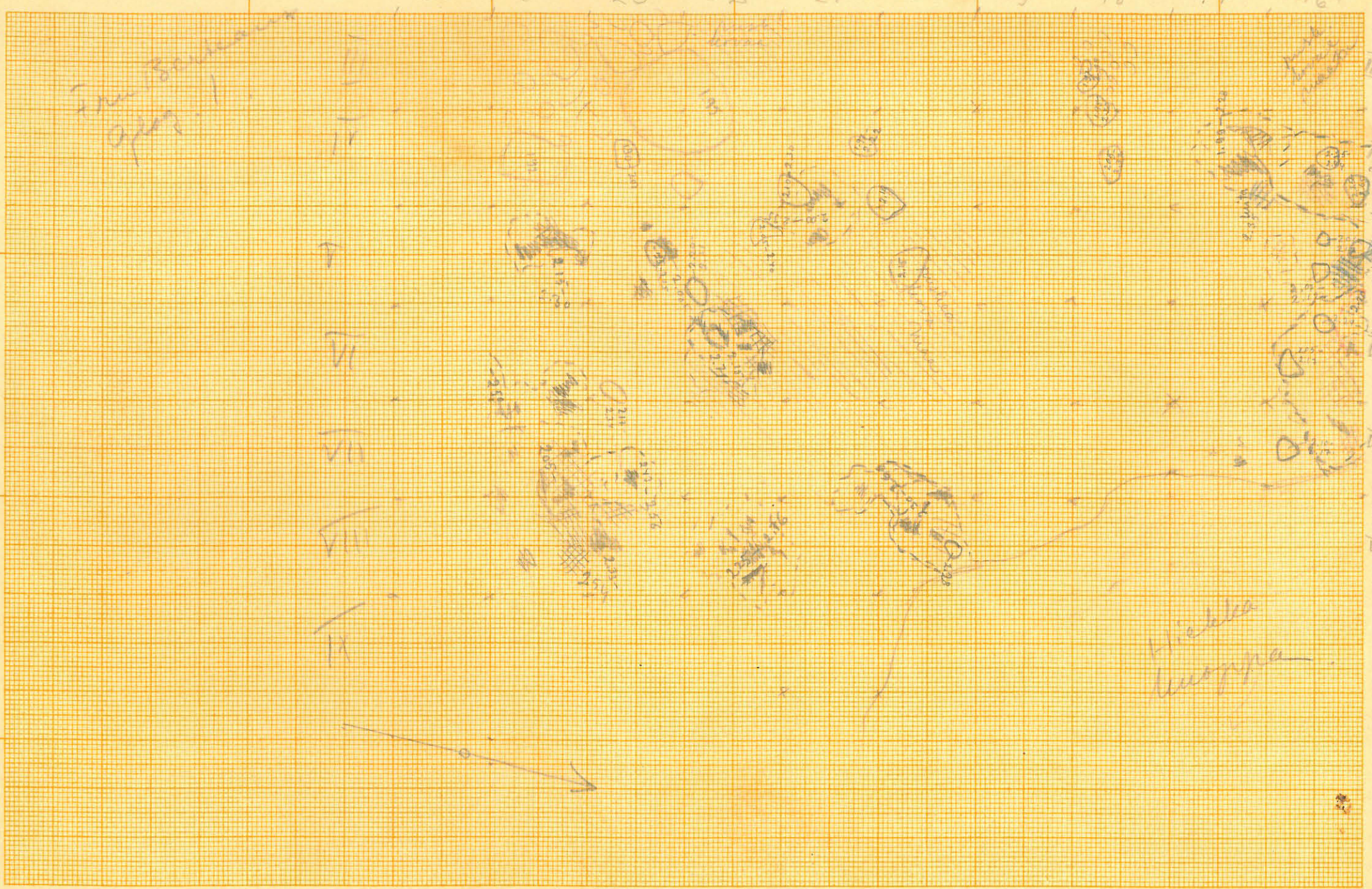
17k 1:50

Apr 1.26

25 24 23 22 21 20 19 18 17 16

A 4. 210x297 mm

OY Wulff A/B No 106

Alajärvi, Kurejoki, Heikin kangas, Rasi
Luokan poikkileikkaus
1:10. - 1. luku - 48

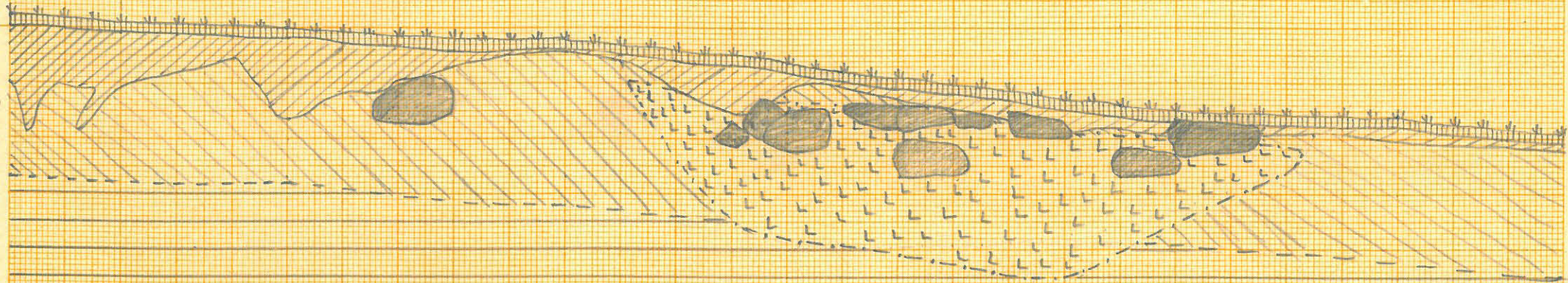
hp 116

V:b

VI:b

1:10. - 1. luku - 48

A 4. 210 x 297 mm

Merkkien selitykset:

||||| turve- ja humuskerros

||||| vaalean harmaa, podsoloitunut kerros

||||| vaalean punertava kulttuurimaakerros

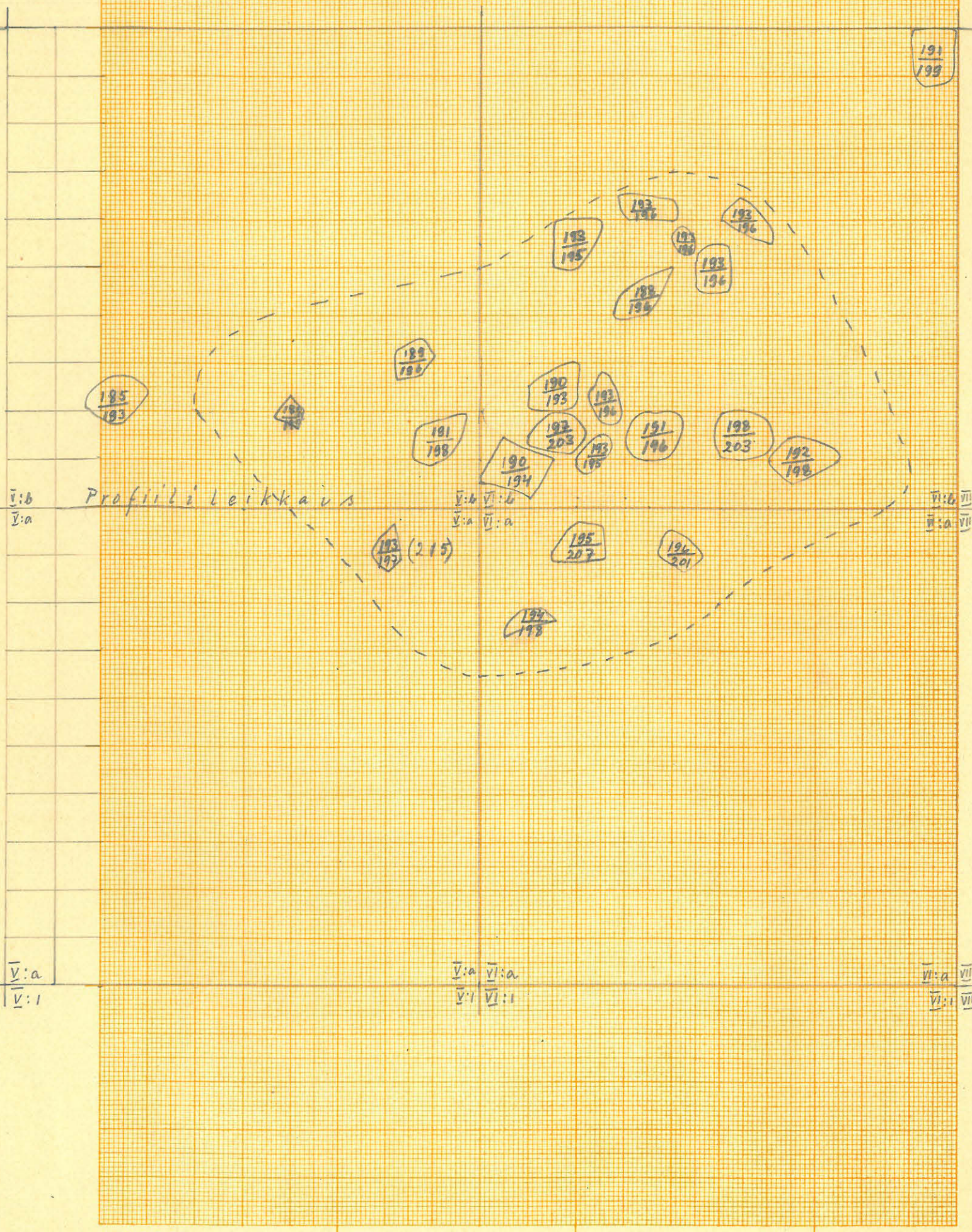
L L L L L
L L L L L
L L L L L
palaneita luusiroja sisältävä kerros

● kivi

Alajärvi, Korejoki, Heikin Kangas, Rasi

Luukuoppa 1:10. - Piirt. V. Luho - 48

191
199

Profiili leikkaus

V:b
V:a

V:b V:b
V:a V:a

V:b V:b
V:a V:a

V:a
V:1

V:a V:a
V:1 V:1

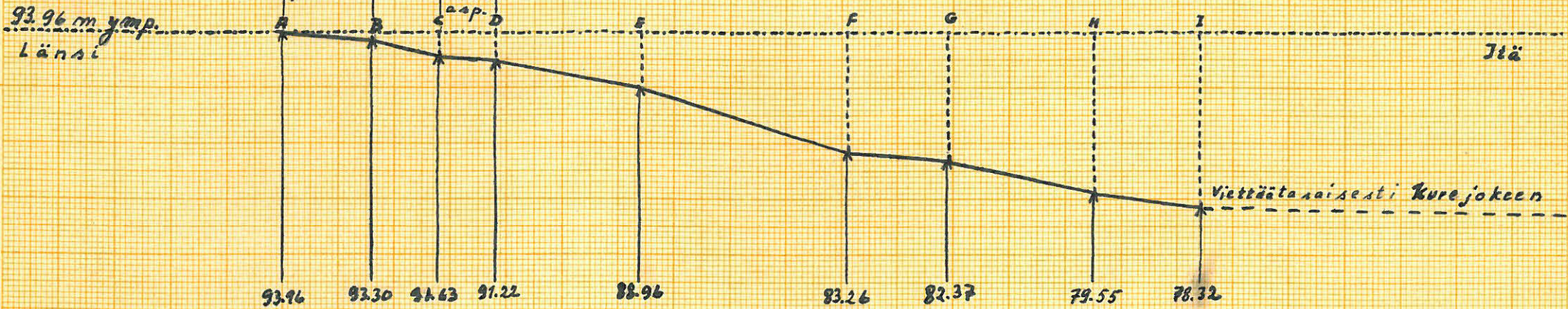
V:a V:a
V:1 V:1

Kartta 3. - Liittyy V. Luhon kaivauskertomukseen 1947-48.

Alajärvi, Kurejoki, Heikin Kangas, Rasi

Pinta-profiili 1:500

Piirt. V. Luho -48.

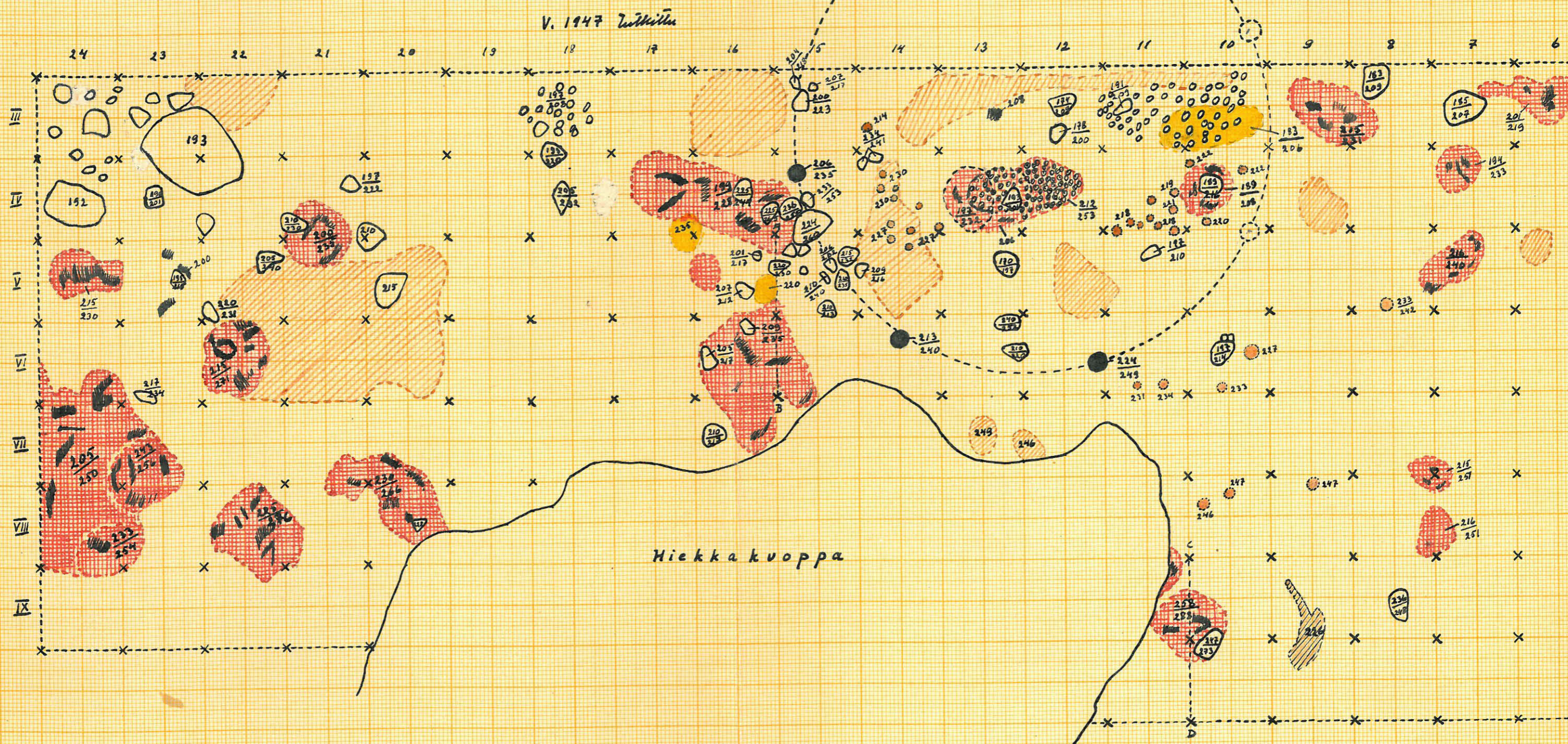

kvartsi-asuinpaikan ranta 91.80 m

korkeaveden ranta 92.90 m

kulttuurikerroksen alaraja n. 93.30 m (ruuden \bar{x} :2 keskikotona)

* Kp. 126 = 94.62 y. mp.

Alajärvi, Kurjoki, Rasi

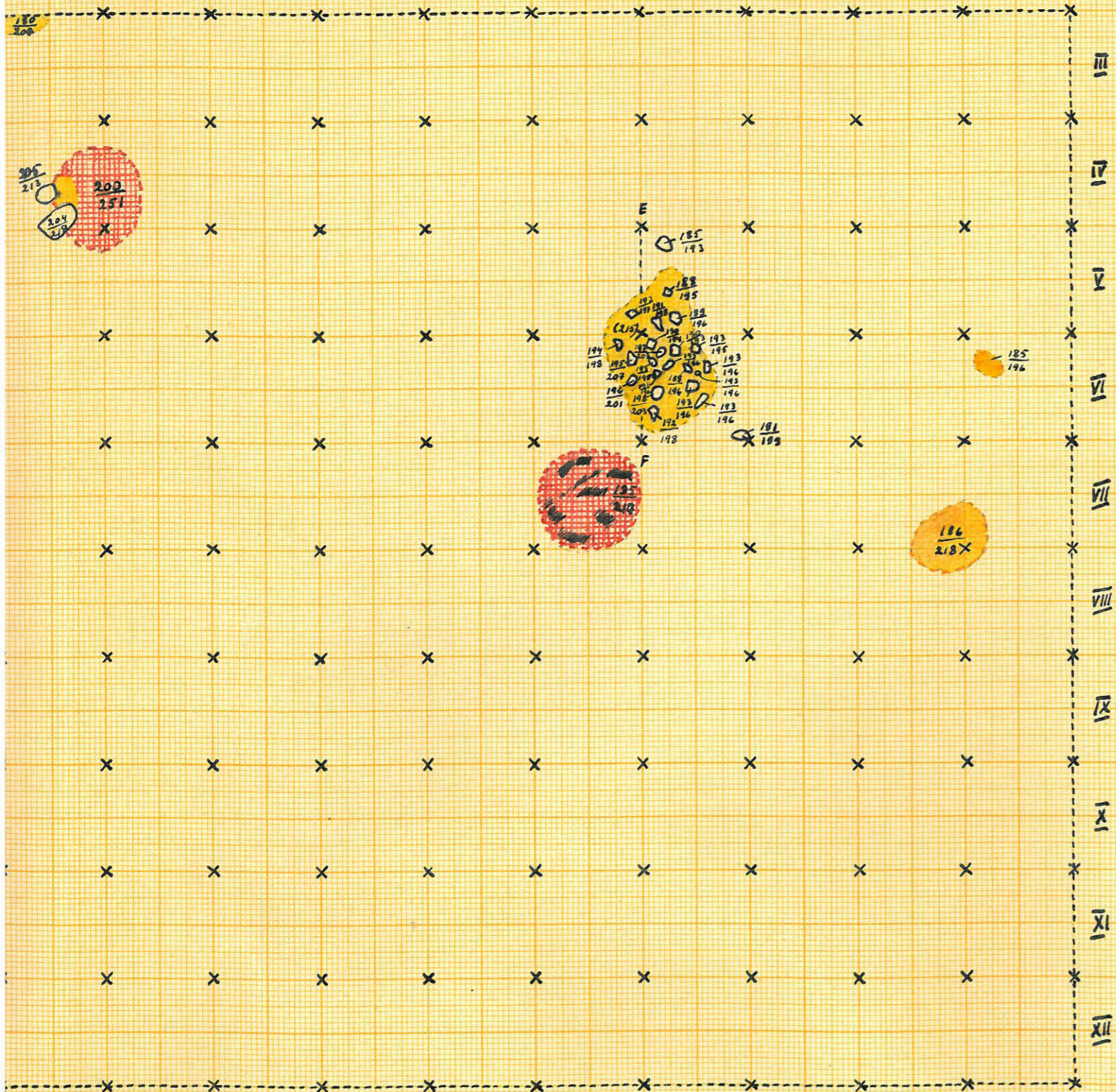
Kevättuomiosuunnitelma

1:50

Piiri: T. Riika - V. Luho 1947-48.

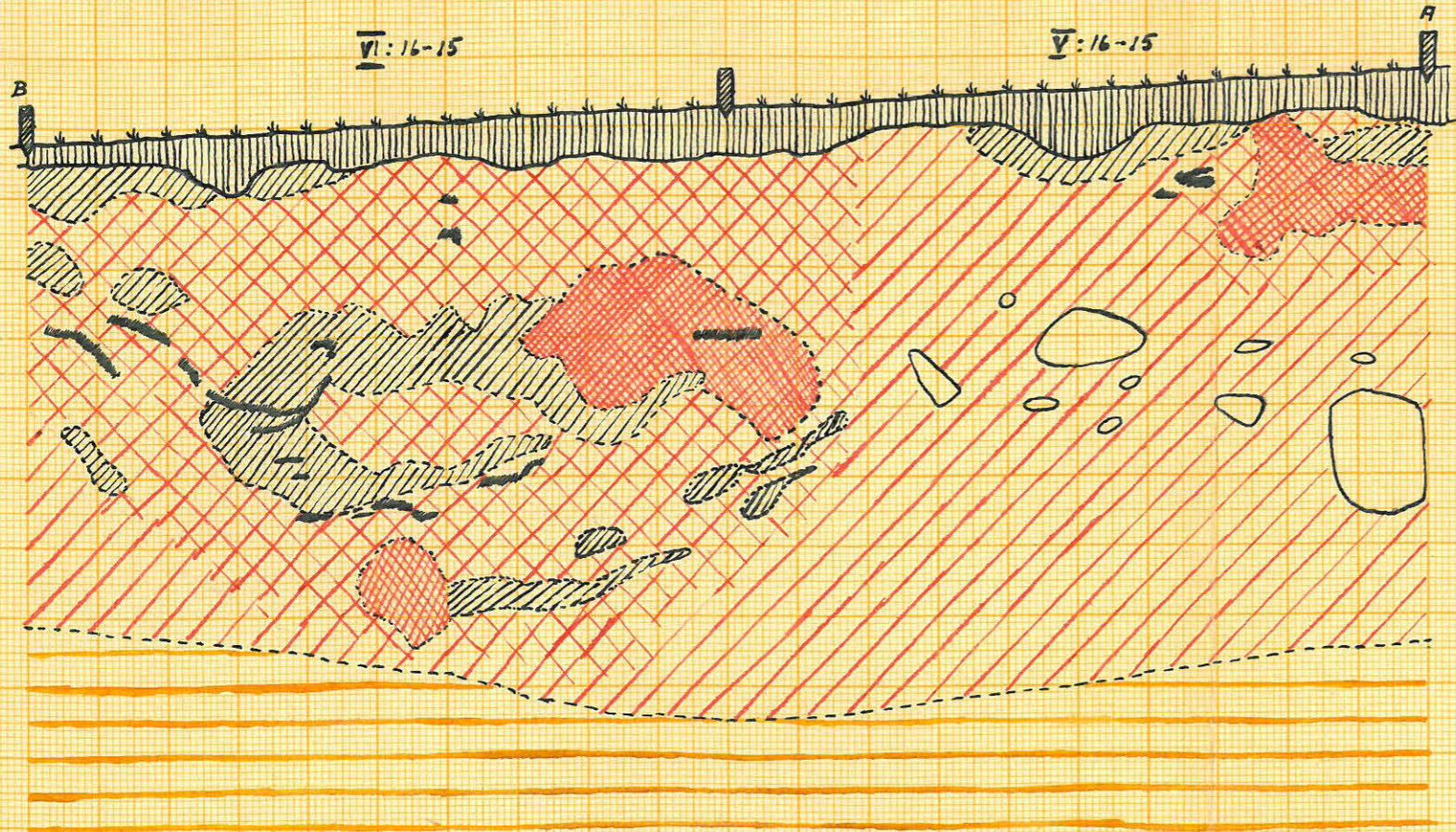
V. 1948 Tutkittu

5 4 3 2 1 a b c d e

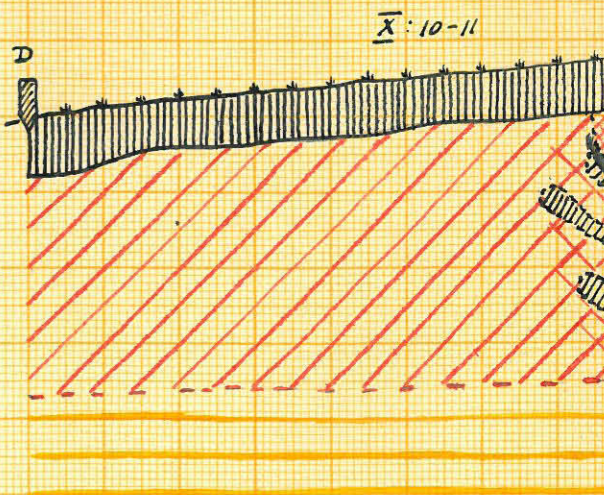

Merkkien selitykset:

- kivi
- punaisella palannutta maata
- kovaksi paatetun tummaa ruskeata puostepitoista maata
- tumman ruskea pyöreä kivi
- ruskeanharmaa maata
- luvun peruste
- maki- ja hiikkipitoista maata
- paalun peruste (hullun paalun tyvi)
- kodan oletettu piiri

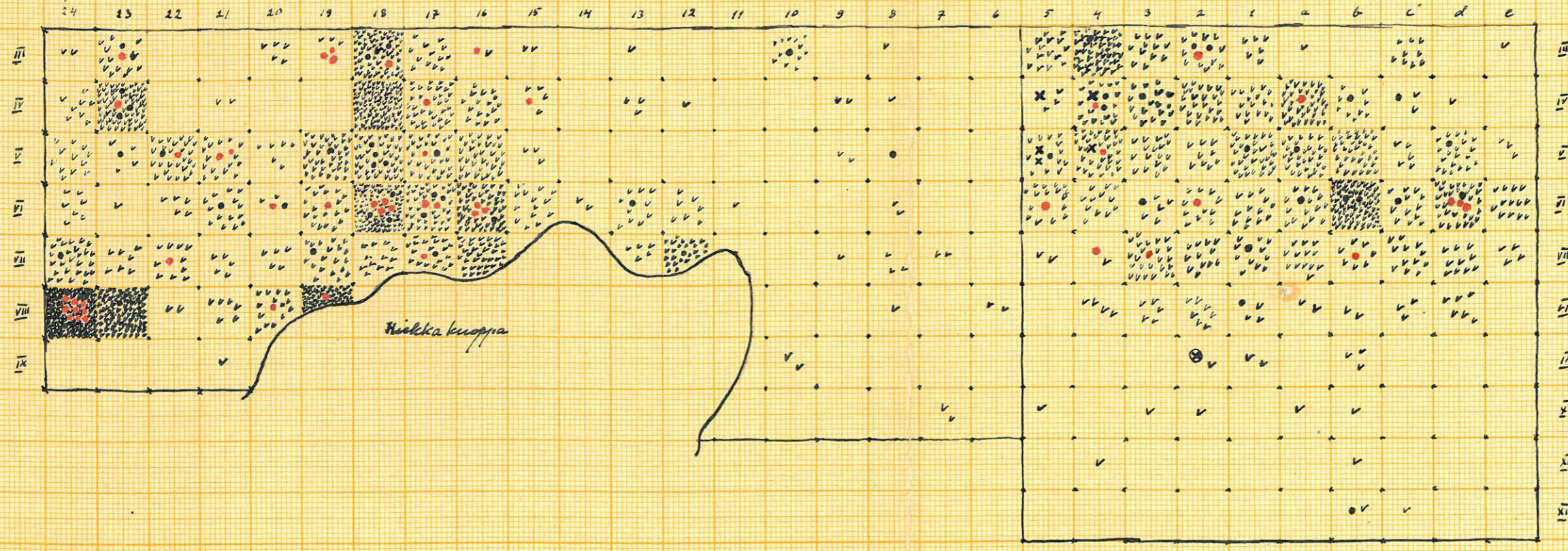

- Markkin selitykset:*
- ||||| turve- eli humuskerros
 - ////// lyijynharmaa kerros
 - röhkeä- ja hiiltä
 - kivi
 - tumman punaista, alomaata
 - ▨ punaista palomaata
 - /// raaheen punertava kullunin kerros
 - ==== keltainen hiekka (koske, malon, maas)
 - ▧ luuniperäke

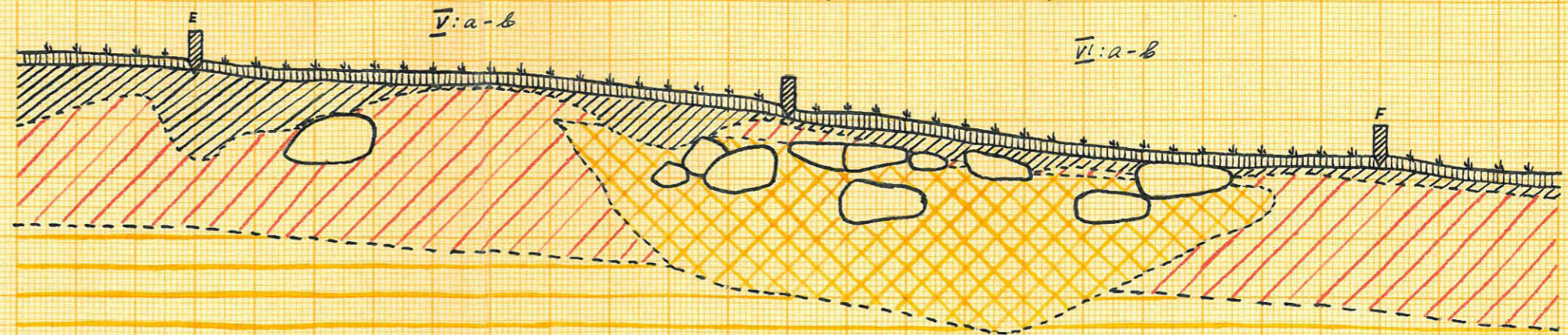
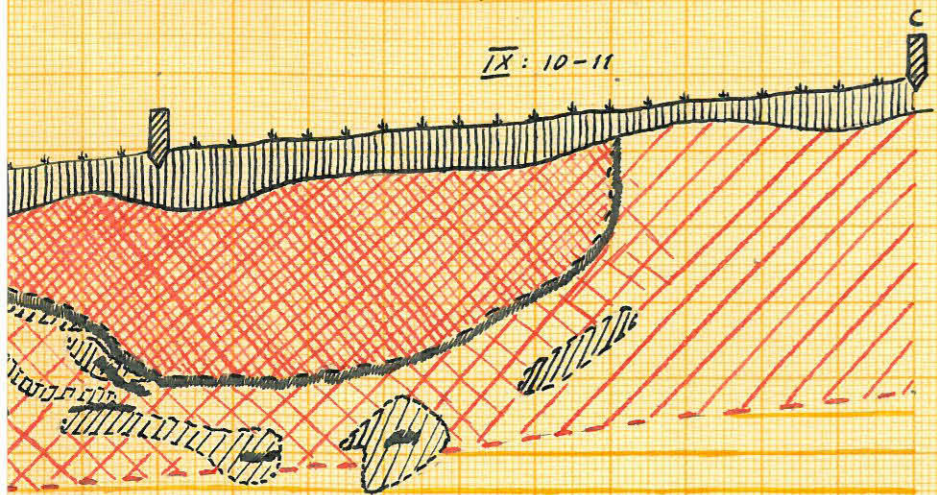

K.M. n:o 11271:1-199
Läjästetyn levinneisyyskartta
1:100

K.M. n:o 11895:1-164

- Markkin selitykset:*
- maaheikkä
 - kvartsi
 - v kvartsi-iskos
 - x kivinään siipale
 - ⊙ hiirtä kiviä kappale

Vaakileikkaus 1:100
 (pohjaluvut sulkeissa)
 Kp. 126 Pää T. Piska - V. Luho 1947-48.

	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	a	b	c	d	e								
III	165 (218)	172 (235)	175 (220)	171 (240)	170 (225)	173 (230)	173 (239)	173 (239)	177 (225)	175 (230)	171 (230)	166 (233)	171 (233)	170 (235)	169 (231)	171 (232)	166 (233)	174 (225)	178 (219)	175 (209)	173 (202)	174 (213)	178 (213)	171 (197)	169 (192)	164 (195)	158 (188)	157 (192)	150 (175)	III							
IV	187 (245)	185 (251)	183 (231)	183 (243)	175 (235)	186 (235)	184 (243)	186 (248)	187 (255)	185 (256)	178 (247)	177 (245)	172 (239)	175 (233)	178 (233)	169 (235)	169 (235)	175 (233)	178 (218)	179 (204)	182 (217)	179 (208)	175 (204)	174 (208)	173 (198)	173 (195)	167 (195)	163 (183)	IV								
V	200 (247)	195 (247)	198 (241)	199 (239)	197 (237)	196 (243)	196 (249)	193 (247)	193 (248)	190 (237)	190 (238)	189 (236)	183 (236)	185 (236)	180 (239)	175 (236)	175 (234)	181 (229)	180 (226)	187 (217)	187 (212)	186 (212)	187 (215)	185 (213)	179 (209)	177 (225)	179 (208)	175 (201)	172 (190)	V							
VI	203 (245)	200 (258)	203 (271)	205 (249)	207 (248)	205 (255)	205 (255)	203 (254)	195 (266)	192 (277)	194 (253)	197 (291)	194 (253)	190 (254)	185 (252)	182 (253)	190 (253)	195 (252)	194 (248)	193 (226)	190 (220)	193 (213)	198 (221)	195 (221)	192 (217)	188 (229)	185 (212)	181 (213)	176 (196)	VI							
VII	200 (253)	200 (259)	202 (263)	203 (258)	200 (265)	210 (259)	204 (256)	205 (265)	200 (261)				194 (259)	185 (255)	192 (253)	198 (252)	205 (253)	204 (258)	204 (253)	201 (249)	202 (229)	205 (221)	203 (232)	203 (223)	195 (227)	193 (220)	193 (215)	185 (218)	189 (209)	VII							
VIII	209 (263)	207 (266)	206 (276)	207 (280)	210 (268)	210 (265)	204 (256)	205 (265)	200 (261)				194 (259)	185 (255)	192 (253)	198 (252)	205 (253)	204 (258)	204 (253)	216 (247)	215 (249)	213 (240)	211 (234)	210 (231)	207 (234)	207 (222)	197 (223)	190 (223)	205 (227)	VIII							
IX			215 (270)																	233 (258)	238 (275)	231 (285)	230 (284)	229 (286)	229 (287)	229 (265)	227 (251)	227 (259)	221 (243)	220 (235)	218 (240)	215 (233)	226 (237)	215 (231)	210 (227)	IX	
X																					245 (295)	251 (289)	253 (291)	248 (292)	246 (291)	239 (294)	243 (273)	243 (260)	238 (260)	239 (257)	236 (267)	235 (253)	235 (251)	240 (248)	235 (247)	224 (246)	X
XI																						253 (284)	254 (280)	254 (273)	250 (273)	253 (271)	250 (270)	255 (268)	245 (262)	243 (263)	243 (262)					XI	
XII																							268 (288)	272 (285)	270 (290)	268 (283)	269 (280)	270 (285)	268 (288)	267 (288)	268 (280)	256 (283)					XII

Hiekkakuoppa